

SZKŁO	N O R M A B R A N Ź O W A	BN-85
	Szkła okularowe sferyczne fotochromowe	5512-05
		Grupa katalogowa 1415

WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są szkła okularowe sferyczne fotochromowe bezbarwne i fotochromowe kolorowe.

1.2. Określenia

1.2.1. szkło okularowe fotochromowe — wg PN-80/Z-53091.

1.2.2. szkło okularowe fotochromowe kolorowe — szkło okularowe fotochromowe mające zadany wyjściowy współczynnik osłabienia światła.

1.2.3. współczynnik załamania — wg PN-78/N-02303.

1.2.4. współczynnik osłabienia światła — wg PN-80/Z-53091.

1.2.5. połowiczny czas zaciemniania $t_{D/2}$ — czas, w jakim szkło okularowe fotochromowe uzyskuje połowę różnicy współczynnika osłabienia światła między stanem maksymalnego zaciemnienia a stanem wyjściowym w procesie zaciemniania.

1.2.6. połowiczny czas rozjaśniania $t_{H/2}$ — czas, w jakim szkło okularowe fotochromowe uzyskuje połowę różnicy współczynnika osłabienia światła między stanem maksymalnego rozjaśniania a stanem wyjściowym w procesie rozjaśniania.

1.2.7. współrzędne chromatyczne x i y — wg PN-64/E-01005.

1.2.8. Pozostałe określenia — wg PN-78/Z-53090.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział — wg tabl. 1.

Tablica 1

Stopień podziału	Podstawa podziału	Oznaczenia
Rodzaje — bezbarwne — kolorowe	w zależności od współczynnika osłabienia światła w stanie początkowym	— bez oznaczenia — KOLOROWE
Grupy — szaroniebieska — brunatna	w zależności od odcienia zabarwienia; dotyczy tylko szkieł bezbarwnych	— bez oznaczenia — B

cd. tabl. 1

Stopień podziału	Podstawa podziału	Oznaczenia
Typy	w zależności od nominalnej mocy czołowej w dioptriach	od 0,0 do $\pm 6,0$ stopniowanie co pół dioptrii
Wielkości	w zależności od nominalnej wartości średnicy	\emptyset wg PN-78/Z-53090 p. 2.2

2.2. Przykład oznaczenia

a) szkła okularowego sferycznego (Sph) fotochromowego bezbarwnego o zabarwieniu po zaciemnieniu brunatnym, mocy czołowej +2,5 dioptrii i średnicy $\emptyset 60$ mm:
SZKŁO OKULAROWE FOTOCHROMOWE SphB +2,5 $\emptyset 60$

BN-85/5512-05

b) szkła okularowego sferycznego (Sph) fotochromowego, kolorowego, mocy czołowej -2,0 dioptrii i średnicy $\emptyset 60$ mm:

SZKŁO OKULAROWE FOTOCHROMOWE KOLOROWE
Sph -2,0 $\emptyset 60$ BN-85/5512-05

3. WYMAGANIA

3.1. Materiał — wg tabl. 2.

Tablica 2

Lp.	Wymaganie	Rodzaj szkieł	
		bezbarwne	kolorowe
1	Współczynnik załamania n_e	1,525 $\pm 0,002$	
2	Współczynnik osłabienia światła w stanie początkowym α_0	max 10%	max 27 $\pm 3\%$
3	Współczynnik osłabienia światła w stanie maksymalnego zaciemnienia a) α_{er} — dla światła z wysokości nienowej lampy rtęciowej dla długości fali 550 nm b) α_{ek} — dla światła z lampy kwarcowej	max 70% 50 $\pm 5\%$	max 80% 60 $\pm 5\%$

Zgłoszona przez Centralne Laboratorium Optyki
Ustanowiona przez Dyrektora Centralnego Laboratorium Optyki dnia 2 grudnia 1985 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1986 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 1/1986 poz. 3)

cd. tabl. 2

Lp.	Wymaganie	Rodzaj szkielec	
		bezwbarwne	kolorowe
4	Połowiczny czas zaciemnienia uzyskiwany dla wysokościennej lampy rtęciowej $t_{D/2}$	22 \pm 4 s	26 \pm 4 s
5	Połowiczny czas rozjaśnienia uzyskiwany dla wysokościennej lampy rtęciowej $t_{H/2}$	350 \pm 70 s	
6	Współrzędne chromatyczne w stanie zaciemnionym ¹⁾	—	$x = 0,323 \pm 0,003$ $y = 0,325 \pm 0,005$ $-0,004$
7	Zabarwienie w stanie zaciemnionym	szaroniebieskie brunatne	

¹⁾ Parametry mierzone dla próbki grubości 2 mm w temperaturze +25 \pm 2°C, dla źródła C wg PN-64/E-01005.

3.2. Pozostałe wymagania — wg PN-78/Z-53090.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie

4.1.1. Pakowanie w torebki. Szkła okularowe fotochromowe powinny być pakowane pojedynczo do torebek. Na torebce należy umieścić:

- oznaczenie szkła okularowego wg 2.2,
- współczynnik osłabienia światła α_{er} wg tabl. 2 lp. 3a),
- grubość szkła wzdłuż osi,
- znak wytwórcy,
- jednostkową cenę detaliczną,
- znak KT.

4.1.2. Pozostałe wymagania — wg PN-78/Z-53090.

4.2. Przechowywanie — wg PN-78/Z-53090. Szkła fotochromowe należy chronić przed promieniowaniem jonizującym.

4.3. Transport — wg PN-78/Z-53090.

5. BADANIA

5.1. Rodzaje badań — wg tabl. 3.

Tablica 3

Lp.	Rodzaje badań	Wymaganie wg	Opis badań wg
1	Sprawdzenie współczynnika załamania n_e	tabl. 2 lp. 1	5.3.1
2	Sprawdzenie współczynnika osłabienia światła w stanie początkowym α_0	tabl. 2 lp. 2	5.3.2
3	Sprawdzenie współczynnika osłabienia światła w stanie maksymalnego zaciemnienia	α_{er}	tabl. 2 lp. 3 5.3.2
		α_{ek}	tabl. 2 lp. 3 5.3.3

cd. tabl. 3

Lp.	Rodzaje badań	Wymaganie wg	Opis badań wg
4	Sprawdzenie połowicznego czasu zaciemnienia $t_{D/2}$	tabl. 2 lp. 4	5.3.2
5	Sprawdzenie połowicznego czasu rozjaśnienia $t_{H/2}$	tabl. 2 lp. 4	5.3.2
6	Sprawdzenie współrzędnych chromatycznych w stanie nie zaciemnionym	tabl. 2 lp. 6	5.3.4
7	Sprawdzenie zabarwienia w stanie zaciemnionym	tabl. 2 lp. 7	5.3.5
8	Sprawdzenie pozostałych wymagań	PN-78/Z-53090	PN-78/Z-53090

5.2. Kontrola jakości

5.2.1. Skład i licznosc partii. Partia przedstawiona do kontroli powinna zawierać szkła okularowe jednego rodzaju, grupy, typu i wielkości. Partia nie powinna przekraczać 1000 sztuk.

5.2.2. Sposób pobierania próbek — sposobem losowym „na ślepo“ wg PN-83/N-03010.

5.2.3. Poziom kontroli — II ogólny wg PN-79/N-03021.

5.2.4. Wadliwość dopuszczalna — maksimum 2,5%.

5.2.5. Wybór i stosowanie planów badania. Plany badania dla kontroli normalnej — wg tabl. 4. Wybór i stosowanie planów badania dla kontroli obostrzonej i ulgowej oraz warunki przejścia — wg PN-79/N-03021.

Tablica 4

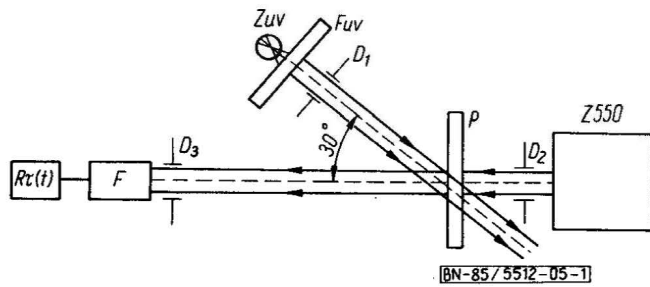
Licznosc partii	Licznosc próbki	Licznosc	
		kwalifikująca	dyskwalifikująca
sztuk			
do 150	20	1	2
151 ÷ 280	32	2	3
281 ÷ 500	50	3	4
501 ÷ 1000	80	5	6

5.3. Opis badań

5.3.1. Sprawdzenie współczynnika załamania należy wykonać na podstawie atestu hutniczego, świadectwa kontroli lub innego równoważnego dokumentu.

5.3.2. Sprawdzenie współczynnika osłabienia światła w stanie początkowym, w stanie maksymalnego zaciemnienia, połowicznego czasu zaciemnienia i rozjaśnienia dla wysokościennej lampy rtęciowej wykonać w układzie wg rys. 1.

Przygotować próbkę z badanych szkieł okularowych w postaci płytki płaskorównoległej polerowanej, grubości $2 \pm 0,1$ mm. Powierzchnie polerowane nie powinny wykazywać śladów maty przy obserwacji nie uzbrojonym okiem w świetle odbitym. Przed przystąpieniem do pomiaru należy zamknąć przysłony i na 15 min włączyć Zuv, Z550 i fotopowielacz. Przy zamkniętych przysłonach D_1, D_2, D_3 ustalić $\tau = 0\%$ rejestratora.

Rys. 1

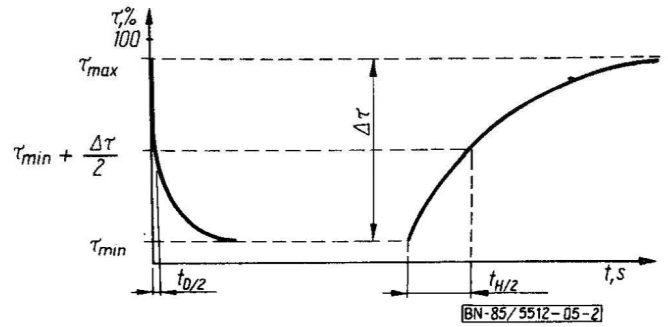
P — próbka, Z_{uv} — wysokociśnieniowa lampa rtęciowa typ HBO202, F_{uv} — filtr ultrafioletu np. szkło UT1 wg BN-78/6861-06, Z550 — monochromator $\lambda = 550$ nm dowolnego typu o szerokości pasmowej 6 nm, F — fotopowielacz dla obszaru widzialnego, $(R\tau(t))$ — rejestrator dowolnego typu o dokładności pomiaru wartości współczynnika przepuszczania $\tau \pm 1\%$ i czasu $t \pm 1\%$, $D_{1,2,3}$ — przysłony irysowe

Otworzyć D_2 i D_3 , w układzie bez próbki ustalić $\tau = 100\%$ rejestratora. Włożyć próbkę, włączyć rejestrator i otworzyć przysłonę D_1 . Po ustaleniu się wskazań τ_{min} zamknąć przysłonę D_1 . Zakończyć pomiar po osiągnięciu powtórnej wartości τ_{max} . Odczytać z wykresu wielkości wg rys. 2, a ze wzorów wyliczyć α_0 i α_{er} .

$$\alpha_0 = 1 - \tau_{max} \quad (1)$$

$$\alpha_{er} = 1 - \tau_{min} \quad (2)$$

5.3.3. Sprawdzenie współczynnika osłabienia światła dla lampy kwarcowej przeprowadza się w pomieszczeniu zaciemnionym przy użyciu lampy kwarcowej PLK 7,

Rys. 2

naświetlając szkła z odległości 1 m w ciągu 5 min i mierząc współczynnik osłabienia światła na kuli Ulbrichta.

5.3.4. Sprawdzenie współrzędnych chromatycznych w stanie nie zaciemnionym przeprowadza się na spektrofotometrze.

5.3.5. Sprawdzenie zabarwienia szkieł okularowych przeprowadza się po naświetleniu ich w warunkach wg 5.3.3 przez porównanie z ustalonymi wzorcami.

5.4. Ocena wyników badań

5.4.1. Ocena szkła okularowego fotochromowego. Badane szkło okularowe należy uznać za dobre, jeżeli przejdzie z wynikiem dodatnim przez wszystkie badania wg tabl. 3.

5.4.2. Ocena partii. Partię należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli liczba sztuk niedobrych w próbce jest mniejsza od liczby dyskwalifikującej podanej w tabl. 4.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Centralne Laboratorium Optyki, Warszawa.

2. Normy związane

PN-64/E-01005 Technika świetlna. Podstawowe pojęcia, wielkości i jednostki

PN-78/N-02303 Optyka geometryczna. Nazwy, określenia i oznaczenia pojęć podstawowych

PN-83/N-03010 Statystyczna kontrola jakości. Losowy wybór jednostek produktu do próbki

PN-79/N-03021 Statystyczna kontrola jakości. Kontrola odbiorcza według oceny alternatywnej. Plany badania

PN-78/Z-53090 Szkło okularowe-sferyczne bezbarwne

PN-80/Z-53091 Optyka okularowa. Terminologia

BN-78/6861-06 Szkło optyczne barwne

3. Symbol wg SWW — 0965-239.

4. Autor projektu normy — mgr inż. Urszula Starzec, Jeleniogórskie Zakłady Optyczne — Jelenia Góra.